

Preprečevanje krvavitev zaradi pomanjkanja vitamina K pri novorojenčkih (pojasnila staršem)

Kaj je vitamin K?

Vitamin K je v maščobi topen vitamin, ki je v telesu potreben za normalno strjevanje krvi. Večji otroci in odrasli ga dobimo iz hrane, delno pa ga tvorijo bakterije v črevesu.

Zakaj je potrebno novorojenčkom dati vitamin K?

Novorojenček se rodi z nizkimi zalogami vitamina K, zaradi slabega prehajanja preko posteljice. V črevesu novorojenčka še ni bakterij, ki tvorijo K vitamin, v maminem mleku pa so koncentracije vitamina K zelo nizke. Zaradi pomanjkanja vitamina K lahko pride do hudih notranjih krvavitev, ki lahko vodijo do možganske okvare ali celo smrti.

Kako lahko krvavitev zaradi pomanjkanja vitamina K preprečimo?

Krvavitev učinkovito preprečimo z dajanjem vitamina K v mišico v prvih urah po rojstvu (*profilaksa z vitaminom K*). V vseh razvitih državah izvajajo profilakso z vitaminom K (na Švedskem že od l. 1940, v ZDA od l. 1961, v Sloveniji pa od l. 1987). Od takrat se je pojavnost krvavitev v notranje organe pri novorojenčkih izrazito zmanjšala.

Kakšna je profilaksa z vitaminom K v Sloveniji?

Slovenija se ravna po smernicah Evropskega združenja za pediatrično gastroenterologijo, hepatologijo in prehrano - ESPHGAN iz leta 2016, kjer priporočajo dajanje **1 mg vitamina K v stegensko mišico v prvih urah po rojstvu**.

Zakaj je potrebno dati vitamin K v mišico (z injekcijo)?

Številne raziskave so dokazale, da enkratni odmerek vitamina K (1 mg), ki ga novorojenček dobi v mišico, učinkovito preprečuje krvavitve zaradi pomanjkanja vitamina K. Ker novorojenčki v prvih urah po rojstvu pogosto bruhamo, je dajanje vitamina K preko ust manj učinkovito. Potreben je višji odmerek, ki ga moramo nato še dvakrat ponoviti (3 × 2 mg vitamin K preko ust - po rojstvu, 4. - 6. dan in 4. - 6. teden).

Novorojenčki **z dejavniki tveganja**, npr.: *nedonošenčki, bolni novorojenčki, novorojenčki, katerih matere so med nosečnostjo prejemale določena zdravila, novorojenčki, ki so se rodili z vakuumskim porodom in novorojenčki z boleznimi jeter morajo obvezno prejeti K vitamin v mišico.*

Ali je K vitamin varen za novorojenčka?

Da. Edini neželeni stranski učinek je bolečina na mestu dajanja, ki jo lahko z ukrepi omilimo.

Ali lahko starši vitamin K za svojega otroka zavrnejo?

Zdravstveni delavci smo dolžni starše seznanjati s predpisanimi postopki, kot je dajanje vitamina K, ki je v korist otroka in zakonsko predpisano. Možen je dogovor za dajanje preko ust, če novorojenček nima dejavnikov tveganja (našteti zgoraj). V kolikor starši s svojim podpisom vitamin K v celoti zavrnejo, s tem sprejmejo tudi odgovornost za morebitne posledice.

Kakšne so lahko posledice zavrnitve K vitamina pri otroku?

Pri otroku lahko pride do krvavitve zaradi pomanjkanja K vitamina, ki se pojavi v zgodnji (prvi dan), klasični (prvi teden) ali pozni obliki (od 2. tedna do 6. meseca starosti). Pojavi se lahko kjerkoli v telesu kot krvavitev iz popka, kožna krvavitev (modrice), krvavitev iz nosne sluznice, prebavil (krvavo bruhanje ali krvavo ali črno blato), krvavitev v možgane pa se lahko pokaže z motnjami zavesti, razdražljivostjo, bruhanjem, možganskimi napadi ali drugimi nevrološkimi znaki.

Pripravili:

dr. Petra Bratina, dr.med.

Lea Školnik, dr.med.

v imenu članov Neonatalne sekcije, april 2021.